

s originálním textem, například při čtení s předvídáním. Při využití klíčových slov po četbě textu vyhledávají a navrhují klíčová slova sami žáci a učí se tím, co v textu hrálo významnou a co vedlejší roli, od kterých bodů (výrazů) se děj nebo problém rozvíjel, připravují se tak na dovednost shrnování.

O využívání klíčových slov v této publikaci neuvádíme podrobnosti.

Čtenářské portfolio: Portfolio napomáhá žáku k efektivnímu učení, k uvědomování si procesu učení, ke sledování vlastního úsilí a pokroku v učení, ke spolupodílení se na plánování dalšího učení a rozvoje vlastní osobnosti. Žákovské portfolio umožňuje dokumentovat a integrovat dosavadní vědomosti a dovednosti a jejich rozvoj. Výběrem a obhajobou svých nejúspěšnějších prací žákovi umožňuje spolupodílet se na hodnocení.

4.1 Čtení s otázkami

Hana Košťálová

Žáci pracují ve dvojicích. Prohlédnou si text, který mají přečíst. Zváží a domluví se, jak velkou částí textu začnou – zda si přečtou odstavec, dva odstavce, více. Pak si oba domluvenou část tiše přečtou. Poté jeden z nich začne pokládat otázky svému partnerovi ve dvojici. Klade otázky dvojího typu: a) takové, na které lze v textu najít odpověď b) takové, které s textem souvisejí, ale přímo v textu na ně odpověď není. Spolužákovým úkolem je na otázky odpovídat. Když odpověď nezná a v textu není, je jeho úkolem vyslovit pravděpodobnou domněnku („Nevím, jak to je, ale napadá mě, že...“, „Soudím tak z toho, že...“). Když už k dané pasáži textu byly vyčerpány možné otázky, shrne ten žák, který odpovídal, přečtenou pasáž. Dvojice se domluví, jakou další část textu si přečte. Po přečtení se role obrátí: ten, kdo se ptal, bude odpovídat a shrnovat.

Při seznamování se s touto metodou nejprve učitel modeluje žákovi, jak je možné se nad textem ptát. Začne jedinou větou textu, položí k ní co nejvíc otázek a modeluje, jak je možné na otázky odpovídat, vyzve k tomu i žáka. Pak pokládá co nejvíce otázek k textu žák. Učitel poskytuje žákovi zpětnou vazbu k tomu, jak se mu daří otázky pokládat. Učitel dbá na to, aby žák směřoval od otázek, na které lze v textu najít odpovědi přímo (typ „kontrolních“ otázek) k otázkám, které se ptají na souvislosti mezi textem a jinými texty, textem a zkušeností čtenáře, na kontext apod. (otázky vycházející z textu, ale jdoucí „za“ text). Povzbuzuje postupně žáky k tomu, aby kladli více otázek tohoto druhého typu.

Smyslem této metody je: a) povzbudit žáky, aby formulovali své vlastní otázky k textu, který čtou, a aby tak pěstovali zvyk tázat se během četby b) vést žáky k tomu, aby k četbě přistupovali aktivně, badatelsky c) přijmout smysluplné důvody pro čtení (účel čtení) d) rozvinout dovednosti, které vedou u žáků k samostatnému čtení s porozuměním.

Tato metoda je vhodná pro žáky ve věku od mateřské školy po univerzitu.

Manzo, A. V. (1969). The ReQuest procedure. Journal of Reading, 12, 1969, s. 123-126.

4.1.1 Využití metody čtení s otázkami s naučným textem ve třetí třídě

Popis hodiny byl sestaven podle pozorování práce v hodině a z rozhovoru s vyučující

Cíle hodiny

- žáci si vybaví a utřídí dosavadní znalosti o ježkovi, zpřesní je a doplní o nové informace
- budou schopni reprodukovat svými slovy informace získané z četby
- rozvinou si dovednosti klást otázky nad textem, zejména ty, na které není v textu odpověď, a to pomocí metody *čtení s otázkami*